



In deze serie 'Quality time advisering agrariërs' staan de diverse verzekeringsaspecten in de agrarische bedrijfstak centraal. Na een eerste verkennende blik op de sector (editie 879), een blik op de rol van de accountmanager (editie 880), de weergeerelateerde risico's (881), de bouwvoorschriften (882), de milieuschadeverzekering (883), de financiële gevolgen van schades (884), de automatisering in de sector (885), nu aandacht voor de glastuinbouw.

DE INNOVATIEVE WERELD VAN DE GLASTUINBOUW

Het adviseren van glastuinbouwbedrijven is binnen de verzekeringssector een specialistische tak van sport. De glastuinbouw is een innovatieve en kapitaalintensieve branche, waar risico's rondom nieuwe ontwikkelingen en internationalisering een grote rol spelen. De traditionele gevaren van brand en storm zijn al lang niet meer de enige waar men wakker van ligt.

Begin april vonden opnieuw de landelijke open dagen van de Nederlandse glastuinbouw plaats. Op 23 plaatsen in Nederland openen tuinders hun kassen om geïnteresseerden een kijkje te geven in de wereld van de glastuinbouw. Hier ontdekken kinderen dat tomaten niet in de supermarkt groeien en waar de chrysanten vandaan komen die thuis in een vaas op de tafel staan.

Maar wat gebeurt er eigenlijk voordat deze producten de kas verlaten en over de gehele wereld verspreid aan de man worden gebracht? Welke risico's lopen de

tuinders in hun ultramoderne kassen, waar het klimaat zo geregeld wordt dat de producten altijd in hun ideale leefomgeving groeien? Zelfs wanneer men er middenin zit, is het bijna niet te bevatten wat er allemaal bij komt kijken. Laat staan wanneer men één keer per jaar met 'Kom in de Kas' een bezoek brengt aan de kassen.

BRAND

Om een ideaal klimaat in de kas te creëren, worden dagen verlengd en nachten ingekort, of net weer an-

De lat voor de verzekeringsadviseur in de glastuinbouw ligt hoog

dersom. Onder andere met schermdoeken en assimilatiebelichting wordt het gewas 'gefopt'. Hier hebben we direct een risico te pakken dat in het verleden voor de nodige ellende heeft gezorgd: brand in de assimilatiebelichting, die vervolgens verder werd verspreid door de brandbare schermdoeken.

De maatregelen die in de sector zijn genomen, zijn onder meer het verplichten van brandvertragende schermdoeken, en het keuren van de elektrische installaties en de assimilatielampen. Ook zijn de plastic kunststofarmaturen vervangen door aluminium/metalen armaturen. Dat zijn flinke investeringen die de sector heeft moeten doen en nog steeds doet om de risico's verzekeraar te houden.

AARDWARMTE

Het creëren van een ideaal klimaat vraagt de nodige energie. Met alle discussies rondom de mondiale energievraagstukken een interessant onderwerp in een energie-intensieve

sector. In de glastuinbouw was al een ontwikkeling te zien van ketelinstallaties naar warmtekrachtkoppelingen (WKK's). Nu is men in de sector volop bezig om geothermie te ontdekken.

Dergelijke investeringen hebben een jarenlange terugdientijd en zijn zeer risicovol. Juiste keuzes rondom risicobeheersing zijn essentieel. Denk hierbij aan een geothermieproject waarbij tijdens de boorfase diep onder de grond een boorkop vast komt te zitten en niet verder kan. Bodemonderzoek verschaft vooraf veel informatie over de structuren in de ondergrond, maar helaas lukt het (nog) niet om alle informatie gedetailleerd op tafel te krijgen en gaat er in de diepe ondergrond toch nog wel eens

wat mis.

Denk ook aan de daling van de gasprijzen in de afgelopen jaren, waardoor het rendement van de WKK opeens heel anders is dan negen jaar geleden was uitgerekend.

Allemaal risico's waarmee een tuinder rekening moet houden bij het aangaan van investeringen. Voor een goede risico-adviseur biedt dat een kans om zich te onderscheiden met adequate adviezen. Het is aan te raden hierbij de lange termijn in ogenschouw te nemen en niet te focussen op de korte termijn. Stel vragen over het doel van een investering en de terugdientijd en combineer dit met het in kaart brengen van risicofactoren en de invloed die de ondernemer daarop kan hebben.

TEELT

Maar ook bij de teelt zelf kunnen allerlei risico's aan de oppervlakte komen. Een aantal risico's is verzekeraar, zoals brand, hagel, storm en diefstal. Maar ook bedrijfsschade veroorzaakt door klimaat, water & voeding en waterverontreiniging behoren tot de af te dekken risico's in de glastuinbouw.

De laatstgenoemde dekkingen zijn technische dekkingen, waarbij de ondernemer aan bepaalde eisen (zoals alarmering) moet voldoen om überhaupt voor dekking in aanmerking te komen.



Veel investeringen in de glastuinbouw hebben een jarenlange terugdientijd en zijn zeer risicovol

Bij de klimaatdekking moet er gedacht worden aan verstoringen in het klimaat van de kas, waardoor de groei van het gewas schade oploopt en hierdoor de productie/omzet lager is. Door het instellen van een alarmering bij een verstoring van het klimaat wordt de teler geïnformeerd wanneer er een afwijking in het klimaat ontstaat.

Water & voeding betreft ook een technische dekking. Het gewas heeft als groeistof onder andere water en voeding nodig. Wanneer er in het proces van het geven van water of voeding een 'hiaat' optreedt, heeft dit gevolgen voor de groei. Dit 'hiaat' zal tot een alarmering leiden, maar het probleem is niet altijd direct op te lossen.

Bij waterverontreiniging moet gedacht worden aan opzettelijke verontreiniging van het water dat aan het gewas wordt gegeven. Bassins staan veelal buiten het bedrijf en zijn redelijk makkelijk toegankelijk voor kwaadwillenden die iets in het water gooien. Dit kan leiden tot mogelijke schade van het gewas, met alle gevolgen van dien.

De gewassenverzekering in de tuinbouw omvat al deze dekkingen tezamen. De verzekerde som van deze polis is gebaseerd op de te verwachten opbrengst van de teelt. Bij een schade worden hier bespaarde kosten op in mindering gebracht, zoals bijvoorbeeld variabele energiekosten, arbeid, marketing, et cetera.

Er liggen ook voldoende andere teeltrisico's op de loer, zoals ziekten

in het gewas die van buiten het bedrijf worden 'geïmporteerd'. Deze zijn niet allemaal verzekeraar en voor een aantal groentetuinders was dit een reden om tijdens de afgelopen 'Kom in de Kas' hun tuinbouwbedrijf gesloten te houden voor het publiek.

KLIMAAT

Klimaatverandering gaat gepaard met extremer weer, met meer en grotere windhozen, hoosbuien, storm en hagel. Het risico op beschadiging van de opstanden (kassen van glas, in de sector geen 'opstal' maar 'opstand' genoemd) neemt daardoor ook toe. In een teelt waarbij het klimaat in de kassen van groot belang is, zit men daar niet op te wachten.

Het zijn weliswaar grotendeels verzekerbare risico's, maar als dit voorkomt, blijft het zaak om de kas zo snel mogelijk weer dicht te krijgen. En hier schuilt een risico dat zich de laatste jaren vaker manifesteert: het tekort aan 'handen' om de schade te herstellen. Zijn er op korte termijn voldoende mensen beschikbaar om de schade te herstellen, waardoor de teelt te redden is? Of is de teelt in de kas als verloren te beschouwen omdat de schade niet tijdig gerepareerd kan worden? Het is zaak hier als adviseur vooraf goed over van gedachten te wisselen met de klant. Zijn er afspraken te maken met beglazers over mankracht en materialen (onder andere glas)? Kunnen er tijdelijke gevels worden geplaatst om een deel van de teelt

»

voort te zetten? Zijn er wellicht nog andere opties?

BESCHIKBARE ARBEID

Tot voor kort hadden we met de voorgaande opsomming van de risico's de voornaamste risico's benoemd. Maar, er heeft zich een nieuw risico ontwikkeld: een gebrek aan mensen om te oogsten. Met de schaalvergroting van de bedrijven door de toenemende innovatie in de sector, is de opbrengst per m² de afgelopen decennia steeds groter geworden. Het aantal mensen dat in de sector wil werken is echter niet meegegroeid. Hierdoor is er afhankelijkheid van arbeidsmigranten ontstaan. Deze arbeidsmigranten moeten verantwoord gehuisvest worden, en dat leidt tot een maatschappelijk probleem. Zonder huisvesting geen arbeidsmigranten en zonder arbeidsmigranten geen oogst. Een flink risico om over na te denken. En niet verzekeraar...

LOGISTIEK EN AFZET

Als de producten geoogst zijn en gereed staan in de schuur op het bedrijf, komt de logistiek om de hoek kijken. In het verleden werd alle handel afgezet en afgerekend via de veiling. Vandaag de dag gaat er nog altijd veel handel op deze manier, maar zijn er ook handelshuizen op de markt gekomen die producten verhandelen.

Zowel financieel als logistiek leidt dit tot een enorme uitdaging: hoe krijgen we de dagverse producten zo snel mogelijk bij de consument, via een aantal tussenschakels in de handel.

Daarbij doemen verschillende risico's op. Neem bijvoorbeeld de risico's rondom export naar het Verenigd Koninkrijk met alle Brexit-onzekerheden of rondom de Verenigde Staten

(VS) waar steeds weer nieuwe handelsbarrières aangekondigd worden. Het is de uitdaging voor de ondernemer om hierop voorbereid te zijn. Dit vereist van de adviseur dat hij met de ondernemer de scenario's doorneemt om de risico's zo beheersbaar mogelijk te maken. Ontstaan er straks lange wachtrijen voor de boot naar Engeland en welke invloed heeft dat op de kwaliteit van een tomaat? Komt er een importheffing op een paprika die wordt geëxporteerd naar de VS? Exporteren de handelshuizen de producten in euro's of in de lokale valuta van het importerende land?

DEBITEUREN

Ook debiteurenrisico's liggen in deze sector op de loer. De producten gaan de hele wereld over en de risico's rondom mogelijke non-betaling moeten in kaart worden gebracht. Bestemmingen zijn van belang: blijven de producten in West-Europa of gaan ze naar Oost-Europa of naar andere bestemmingen? Steeds vaker gaan ze richting Azië: export naar nieuwe bestemmingen met onbekende debiteuren. Producten zijn dan vaak maar gedeeltelijk verzekeraar, aangezien kredietverzekeraars niet altijd de rode loper uitrollen bij dergelijke afnemers. Van de adviseur wordt verwacht dat hij de kredietrisico's in kaart brengt en meehelpt om deze organisatorisch en eventueel met een verzekering af te dekken. Dit vereist specifieke kennis van de glastuinbouwmarkt en een goed netwerk bij kredietverzekeraars.

AANSPRAKELIJKHEID

Op het gebied van aansprakelijkheid zijn er eveneens een aantal aandachtspunten. Vooral de risico's rondom werkgevers- en productaansprakelijkheid in combinatie met recall hebben een grote financiële en emo-



Opkomende risico's: tekort aan 'handen' voor schadeherstel en voor de oogst

tionele impact.

In een sector met heel veel innovatie valt er niet aan te ontkomen, zoals

al eerder in dit artikel vermeld, dat er handjes nodig zijn om de producten te oogsten. Een ongelukje is hierbij altijd mogelijk, ondanks dat men veel investeert in schoon en veilig werken.

De geoogste producten worden veelal afgezet via de verschillende handelshuizen. In de voedselketen is het risico van bederf (productaansprakelijkheid en recall) altijd aanwezig. Om dit risico te beheersen, is het belangrijk dat de adviseur zich verdiept in de bedrijfsprocessen, waarbij een actueel recallplan van groot belang is.

TOT SLOT

Iedere sector heeft zijn eigen charmes en uitdagingen. De glastuinbouwsector is een enorm inspirerende en innoverende sector, waarin een adviseur al zijn expertise kwijt kan en iedere keer weer voor nieuwe vraagstukken komt te staan. Al met al een wereld die nooit saai is!

Specifieke kennis van zowel glastuinbouw als verzekeringen is vereist. En de toegevoegde waarde van advies zit niet direct in de verkoop van een verzekering. Het gaat om het stellen van de juiste vragen aan de ondernemer over doelen en dromen. Volgens worden risico's benoemd en scenario's over de manier hoe hiermee om te gaan besproken. De lat bij de advisering ligt dan ook hoog, maar het adviseren wordt daarmee zoveel leuker dan bij uitsluitend het verkopen van een polis. ●

R.J. (Rob) Warmenhoven Msc en mr. A.E. (Ton) van Dijk MBA RMiA
De auteurs zijn eigenaar van agrarisch servicekantoor Westland Adviesgroep, met als specialisme risicomanagement in de glastuinbouwsector.

